

28.3.2017

Julkinen - Public

Liikenne- ja viestintäministeriö

kirjaamo@lvm.fi

LVM/2302/03/2015

Yksitystielain kokonaisuudistus

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Postilta lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi yksityistielaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Posti lausuu asiasta seuraavaa.

Yksitystielain kokonaisuudistuksen tavoitteena on tukea elinkeinotoimintaa ja yksityisteiden ylläpitoa sekä modernisoida vuodelta 1962 oleva laki. Myös eri osapuolten vastuita yksityisteiden rakentamisen, ylläpitämisen sekä liikkumisen suhteen selkiytettäisiin ja kevennettäisiin lupamenettelyitä. Posti kannattaa uudistuksen tavoitteita. Yksitystieverkoston tienpidon ammattimaistuminen ja teiden pysyminen niiden käyttötarkoituksen edellyttämässä kunnossa on Postin toiminnan kannalta tärkeää. Posti haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota erityisesti muutamiin luonnoksessa oleviin ehdotuksiin ja niiden vaikutuksiin postitoiminnan ja yleispalvelun tarjonnan kannalta, sillä postitoiminnan vaatimuksia ja voimassa olevan postilain säännöksiä ei ole otettu huomioon esityksessä.

Tien käyttäminen ja kulkuoikeus

Ehdotuksen tavoitteena on turvata elinkeinoelämän kuljetusten ja yksityisteiden varrella sijaitsevan pysyvän asutuksen edellyttämä liikkuminen tarkastelemalla uudelleen yksityisteiden rahoitusta. Esitys korostaa hyötyjä maksaa -periaatetta, jolla tienpidon kustannuksia jaettaisiin nykyistä laajemmalle yksityistietä käyttävällä joukolla. Tällä haetaan helpotusta tieosakkaiden rahoitustaakkaan. Toisin sanoen yksityisteiden käytöstä perittäisiin käyttömaksuja entistä kattavammin.

Ehdotetun 23 §:n mukaan ulkopuolisen oikeus käyttää yksityistietä säännöllisiin tai tilapäisiin kuljetuksiin olisi luvanvaraista muille kuin tieosakkaille. Luvan säännölliseen toimintaan antaisi tiekunnan kokous tai tieosakkaat yhdessä. Luvanvaraisesta tien käytöstä olisi suoritettava korvauksena käyttömaksu, ellei muuta ole sovittu. Säännöksen perusteluissa todetaan lisäksi, että kun elinkeinonharjoittajan tienkäyttö on säännöllistä, tulisi tämän tienpiitoon osallistuminen lähtökohtaisesti toteuttaa tieosakkuuden eli tieoikeuden perustamisen myötä syntyvän tienpitovelvollisuuden kautta.

Ehdotetun 24 §:n mukaan tieosakkaat tai tiekunta voivat yleisesti kieltää tai rajoittaa mm. moottoriajoneuvoilla tapahtuvaa tien käyttöä muilta kuin tieosakkailta. Kielto ei kuitenkaan olisi esteenä tieosakkaan kiinteistölle kulkemiseen luvallisissa asioissa

28.3.2017

Julkinen - Public

Posti Oy on Viestintäviraston antamalla päätöksellä määrätty koko Manner-Suomen kattavasti yleispalveluun kuuluvien kirjelähetysten tarjoamiseen velvolliseksi postiyriytekseksi. Postilla on lisäksi velvollisuus huolehtia Maailman Postiliiton sopimusten mukaisista velvollisuuksista kansainvälisten kirje- ja pakettilähetysten kuljettamisesta ja jakelusta nimettynä operaattorina Manner-Suomessa. Yleispalveluun kuuluvat kirjelähettykset on keräiltävä ja jaettava viitenä arkipäivänä viikossa. Postin toiminnassa Suomessa ajettiin vuonna 2016 lähes 200 miljoonaa kilometriä. Arkipäivisin tapahtuvassa perusjakelussa, jolla kirjeiden yleispalveluvelvollisuus toteutetaan, Postin moottoriajoneuvoilla ajetaan vuosittain noin 58 miljoonaa kilometriä eli noin 230 000 kilometriä päivittäin. Postin arvion mukaan pelkästään näistä perusjakelun kilometreistä yli 55 % ajetaan yksityisteillä. Perusjakelun lisäksi ajokilometrejä kertyy mm. pakettien ja rahdin kuljetuksista, runkokuljetuksista sekä sanomalehtien varhaisjakelusta.

Posti katsoo, että postilainsäädännön edellyttämä ajaminen yksityisteillä pitäisi ottaa lakiuudistuksen jatkovalmistelussa paremmin huomioon. Ensinnäkin lupien hankkiminen valtakunnallisen toimijan tarvitsemaan yksityisteiden käyttöön muodostuisi kohtuuttomaksi hallinnolliseksi taakaksi. Yksityistä tietä hallinnoimaan voidaan perustaa tiekunta ja tiekunnista löytyisivät jatkossa tiedot Maanmittauslaitoksen pitämästä yksityistierekisteristä. Tiekuntaa ei kuitenkaan olisi pakko perustaa, jolloin tieosakkaat sopisivat keskenään yksityistien tienpidosta ja sen hallinnoinnista. Ehdotuksen mukaan säännölliseen yksityistien käyttöön on saatava lupa tiekunnalta, tai kaikilta tieosakkailta jos tiekuntaa ei ole. Kaikkien tiekuntien ja tieosakkaiden tavoittaminen ja lupien tai suostumusten saaminen jo sinällään voi osoittautua erittäin työlääksi tehtäväksi. Luvanhausta muodostuisi samalla kuitenkin turha ylimääräinen menettely, sillä lupa olisi joka tapauksessa myönnettävä. Postinjakelu yksityistien varrella asuvalle postinsaajalle on mitä ilmeisimmin luvallisissa asioissa kulkeamista, joten 24 §:n mukaan sitä ei voisi kieltää.

Yleispalvelun tarjoajan hallinnollinen taakka lisääntyisi vielä entisestään, jos postinjakelu edellyttäisi laajasti tieosakkaaksi ryhtymistä, kuten 23 §:n perusteluissa ehdotetaan. Olisi lisäksi selvitettävä, voisiko yleispalveluun kuuluvan viisipäiväisen jakeluvollisuuden asettaminen olla sellainen julkishallinnon toimenpide, joka ohjaa liikennettä yksityistielle ja joka sen vuoksi edellyttäisi valtion osallistumaan tieosakkaana tienpitoon ja sen kustannusten jakamiseen.

Posti ei ole toistaiseksi pystynyt arvioimaan näiden tienkäyttöä koskevien ehdotusten tarkempia taloudellisia vaikutuksia, mutta on oletettavaa, että taloudellinen vaikutus Postille nousee huomattavaksi. Hallituksen esitysluonnoksessa ei ole arvioitu elinkeinoelämälle ehdotuksista aiheutuvia kustannusvaihteluja, vaan luonnos keskittyy arvioimaan aikaansaattavia positiivisia taloudellisia vaikutuksia elinkeinoelämälle.

Rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittaminen tiealueelle

Ehdotetun 47 §:n mukaan kiinteistöjen käyttöä palvelevia rakenteita, rakennelmia ja laitteita voitaisiin sijoittaa yksityistien alueelle tiekunnan tai tieosak-

28.3.2017

Julkinen - Public

kaiden luvalla. Lupaa ei jatkossa tarvitsisi erikseen pyytää kiinteistönomistajalta, vaan lupa tiekunnalta tai tieosakkailta riittäisi. Säännöksen 2 momentissa on ehdotus rakennelmien ja laitteiden sijoittamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamisesta. Perusteluissa säännöstä on käsitelty lähinnä sähkö- ja viestintäjohtojen sijoittamisen kannalta. Postilaatikat muodostavat postilaissa edellytetyn yleispalvelun viestintäverkon ja ne ovat sijainneet tien piennaralueilla erityisesti haja-asutusalueilla vakiintuneesti viimeisten vuosikymmenten ajan.

Postilain 45 §:ssä on säännökset postin jakelussa tarvittavien laitteiden ja rakennelmien sijoittamisesta. Em. säännöksen 2 momentin mukaan tontin, muun kiinteistön tai rakennuksen omistaja on velvollinen sallimaan, että seinään, porttiin tai aitaan kiinnitetään taikka maalle sijoitetaan keräilyssä ja jakelussa tarvittavia laitteita tai vähäisiä rakennelmia, jos sijoittamisesta tai laattikkojen käytöstä ei aiheudu tarpeetonta vaaraa liikenteelle tai olennaista haittaa tienpidolle. Lisäksi postilain 44 §:n mukaan postilaatikon sijainnin määrittelee kirjepalveluiden yleispalvelun tarjoaja. Paikkaa määriteltäessä on otettava huomioon postilaissa asetetut vaatimukset sekä Viestintäviraston asiaa koskevat määräykset. Postilain 46 §:ssä on säännös postilaatikkojen aiheuttamasta haitasta ja vahingosta suoritettavasta korvauksesta.

Postilaatikoiden sijoittelu ryhmiin teiden varsille on ollut vakiintunut lakiin perustuva ja oikeuskäytännössä vahvistettu toimintatapa jo vuosikymmeniä. Postilaatikoiden sijoittelu ryhmiin on välttämätöntä, jotta kohtuuhintaisia postin yleispalveluja pystytään tarjoamaan myös haja-asutusalueilla. Postitoiminta rahoitetaan lähettäjiltä perittävillä maksuilla, mutta hinnan on oltava lain mukaan kohtuullinen. Osittaisen hintasäännöstelyn sekä kilpailevan sähköisen viestinnän takia postilähetyksen hintaa ei voida merkittävästi nostaa. Postinjakelun tulevaisuuden turvaamisen kannalta on täysin selvää, ettei postinjakelua voida muuttaa siten, että jakelumatkat entisestään pitenisivät.

Posti katsoo, ettei yksityistielaisissa tule säätää postilain kanssa ristiriitaisia sääntöjä, jotka vaikuttaisivat postinjakelussa tarvittavien rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen. Koska postilain mukaan kiinteistön omistaja on lähtökohtaisesti velvollinen sallimaan postilaatikoiden sijoittamisen, ei erillinen yksityistielain mukainen lupamenettely ole perusteltu. Yksittäisen tieosakkaan tai tiekunnan osakkaiden enemmistön vastustus ei voi estää postilaatikoiden sijoittelua postisääntelyn mukaiselle paikalle.

Posti toteaa lopuksi, että yksityistielain kokonaisuudistuksen jatkovalmistelussa on otettava huomioon edellä esitetyt näkökohdat ja täydennettävä esityksen vaikutusarviointeja myös postitoiminnan osalta.

Kunnioitavasti

Posti Oy
Lakiasiat

Päivi Rokkanen
lakimies